

Auryn, een gesubsidieerde en toch vrije Vrije School

Eind augustus opende een nieuwe Vrije School in Zutphen, met de naam Auryn, net als het wensamulet uit 'The Neverending Story'. Nog een Vrije School in Zutphen? Jazeker, want oprichters Marie van Overbeeke, Saskia Spliet en Marleen de Wit misten de Waldorfpedagogiek op de reguliere Vrije Scholen. De Staatsvrije scholen zijn een alternatief, maar tobben vaak met de financiën. Marie en Marleen zochten én vonden een manier om een gesubsidieerde school te stichten waarin wel ruimte is voor onderwijs zoals zij dat voor zich zien. Hieronder hun verhaal.

Anne van Ginkel

Marie, wat is jouw achtergrond?

“Ik heb zelf in Duitsland, waar ik vandaan kom, op de Vrije School gezeten. Ook woonde ik een tijd met mijn moeder in Lautenbach, dat is een Camphill-achtige gemeenschap aan de Bodensee. Daarna deed ik een reguliere kleuterjufopleiding in Duitsland, maar die wordt hier niet erkend. Maar daardoor voelde ik wel de noodzaak om hier naar de Vrije School PABO te gaan en dat pakte goed uit. Daarnaast was ik natuurlijk ook Vrije Schoolmoeder, want onze kinderen gaan ook naar de Vrije School.

Ronald, mijn man, heeft de BD-opleiding aan de Warmonderhof gedaan en daarna een BD-boerderij in Duitsland gehad. Hij heeft dat 23 jaar gedaan, wij vonden elkaar daar. Toen we aan kinderen gingen denken wilden we naar Nederland. Ronalds zus woonde in Zutphen, dat leek ons het paradijs. Drie Vrije Scholen om uit te kiezen, een Vrije Schoolbovenbouw, een biologische bakker en slager, je kunt er alles op de fiets doen, heerlijk. En ik hou ontzettend van de Nederlandse mentaliteit, zeker hier in Zutphen. De mensen zijn hier heel vriendelijk, met name tegenover kinderen, dat is in Duitsland nogal anders. Daar worden kinderen strakker gehouden en kinderlijk gedrag vaak als storend ervaren. Het is leuk om met twee verschillende nationaliteiten een gezin te vormen. Ik ontdekte daardoor: overal waar licht is, is ook schaduw. Die vriendelijkheid en openheid in Nederland bijvoorbeeld, heeft als schaduwkant dat de Vrije School heel makkelijk met iets meegaat dat niet kloppend is met de Waldorfpedagogiek. Je kunt het aan veel dingen zien: de Duitser is wat stug, degelijk en stabiel. Dat zie je bijvoorbeeld aan Duits speelgoed, dat is een en al degelijkheid. De Nederlandse luchtigheid is daarmee vergeleken prachtig, vooral in het sociale, maar als je het over principes hebt, over in hoeverre houd ik me aan mijn ideaal vast, dan is luchtigheid een beetje gevaarlijk.”

Inmiddels is het Vrije Leerkrachten College Aurnyn, zoals de volledige naam luidt, al enkele maanden bezig. 21 Augustus ging de school met ruim 70 leerlingen van start. Dat aantal is inmiddels gegroeid tot boven de 90.

Er zijn twee kleuterklassen, over een derde kleuterklas wordt nagedacht, en daarnaast zijn er kinderen van start gegaan in klas 1, 2 en 3 (groep 3, 4 en 5). Zeven leerkrachten (drie voor de kleuters en vier voor de andere klassen) vormen het leerkrachtencollege en hebben de handen vol, omdat alles ‘nieuw’ is. Hoe wil de school de feesten vieren, hoe worden de pedagogische vergaderingen ingericht, hoe wordt de kinderbespreking vormgegeven, hoe komen alle organisatorische en praktische vragen aan bod? Er zijn inmiddels vakleerkrachten voor muziek, handwerken en euritmie en er is een schoolarts. Een enthousiaste oudergroep toont zich erg betrokken bij de school, was actief bij het inrichten van de school en heeft enorm bijgedragen aan het vieren van de jaarfeesten en het beleven van de adventstijd. Harrie Stokkel, in het verleden werkzaam op de Vrije School in Utrecht (zie het interview met hem in Driegonaal jrg.38, nr.1) ondersteunt het college in bestuurlijk en organisatorisch opzicht.

Dat lijkt al met al een mooie start. In de komende jaren zal de school hopelijk tonen hoe dat wat Rudolf Steiner met de Waldorfschule beoogde, kan gedijen – ook met een financiering door middel van subsidiegelden.

Welke ontwikkelingen nam je waar binnen de Vrije School?

“Ten eerste dat er massaal met methodes gewerkt wordt. Dat is iets wat ik van de Waldorfscholen in Duitsland niet ken, daar maken leerkrachten zelf hun lessen, met als voordeel dat ze meer op de leerlingen zijn toegesneden. Ook de leerkracht heeft op die manier een grotere betrokkenheid bij zijn of haar eigen lessen.

Op de Vrije School hier wordt ook veel getoetst, het is behoorlijk prestatiegericht. Daardoor komt er druk op de leerlingen te liggen die niet past bij de Waldorfpedagogiek. Ook hoor ik van collega's dat er weinig tijd is om in de vergadering te studeren, waardoor ze een stuk eigen ontwikkeling en 'Waldorf-professionalisering' missen.

Wij willen iets anders en dat vindt niet iedereen leuk. Soms worden we arrogant gevonden, omdat we denken dat het anders kan in het onderwijs. Het roept vaak weerstand op als je iets nieuws wilt neerzetten. Aan de andere kant sprak ik laatst een ouder die zei: 'Eigenlijk gaan jullie terug naar de kern!' en zo is het ook, dus zo vernieuwend zijn we eigenlijk niet.”

Hoe is dit idee begonnen?

“Toen Marleen van de voltijd- naar de deeltijd-PABO ging kwamen we elkaar steeds tegen in de trein, want zij woont ook in Zutphen. Zodoende hadden we veel tijd om over ons toekomstige beroep te praten. We stelden elkaar de vraag: 'Op wat voor school willen we later werken?’

Op de opleiding kregen we een ideaalbeeld mee, maar zodra we stage gingen lopen, werden we geconfronteerd met een praktijk die heel anders is.

Ik heb me daar wel over verbaasd, immers, de Vrije School PABO en de Vereniging van Vrije Scholen samen zouden toch best invloed kunnen hebben op het Vrije School-onderwijs in Nederland, maar ik zie niet dat dat gebeurt.

Voor Marleen en mij was het duidelijk dat dit het moment was om een nieuwe school op te richten, hoewel we zelf nog op de PABO zaten.

Als je eenmaal van school bent en je stapt in het werkveld dan ga je daar niet zo makkelijk meer weg.

We gingen mijmeren over wat wij belangrijk vinden voor kinderen, zoals: het tempo eruit. En we vroegen ons af: waarom wordt er toch zoveel getoetst? Zijn de leerkrachten het vertrouwen kwijt in wat ze kunnen? Trouwens, ook als je dingen niet kunt, dan is dat niet zo erg, dan leer je het wel. Het is mensenwerk, op een school! Ik zie dat dit gedachtegoed vaak wordt vervangen door veiligheidsdenken en het moet ook allemaal te snel, waardoor men soms geen tijd meer heeft voor reflectie. Wij willen dat wel.

Zutphen heeft een geschiedenis met staatsvrije Vrije Scholen. Onze eigen kinderen hebben ook op de Hofakker gezeten, die nu helaas is gesloten. Daar heb ik wel ontdekt dat het best zwaar is om staatsvrij te zijn, zowel qua financiën als qua organisatie. Zodoende hebben wij besloten om het wel gesubsidieerd te doen. Op die manier zijn we eind 2020 begonnen de voorbereidingen voor Auryn, in 2022 studeerden we allebei af. Saskia Spliet kwam erbij, haar kenden we nog van de antroposofische peutergroep, zij is ook Vrije Schoolleerkracht. Saskia liep in haar werk steeds tegen de organi-

satiecultuur aan, die piramidestructuur waarbinnen van bovenaf dingen worden opgelegd, dus die wilde graag met ons meedoen.

We kwamen terecht bij 'De Ondernemende School', een initiatief van drie mensen die scholen willen oprichten. Bij hen deden we een traject, we zijn anderhalf jaar met ze opgelopen. Het was een intensieve en ook leerzame tijd. We voerden gesprekken over de inrichting van de school, over hoe we met elkaar om willen gaan en aanverwante zaken, vooral ook over de sociale structuur. Uiteindelijk hebben we besloten om elkaar weer los te laten. We hebben wel hetzelfde doel, maar onze ideeën over de te bewandelen wegen verschillen toch teveel van die van hen. Voor ons was en is onze juridische onafhankelijkheid erg belangrijk. Daarom hebben we een vereniging opgericht waar de medewerkers lid van zijn."

Wat moet je doen om een school op te richten?

"Bij het stichten van een school moet je veel drempels slechten. In juni 2021 maakten we ons initiatief bekend bij DUO, de Dienst Uitvoering Onderwijs. Daar hebben we voor het eerst op een officiële plek neergelegd dat we een school wilden starten. Daarvoor moesten we allerlei documenten indienen, dat ging nog wel.

De grootste uitdaging was de belangstellingsmeting. Precies op tijd kwam de nieuwe wet 'Meer ruimte voor nieuwe scholen' erdoor. Vóór de wetwijziging was het nagenoeg onmogelijk om een school te starten in een buurt waar er al een was met nagenoeg dezelfde grondslag. Met de nieuwe wet is dat veranderd: als je kunt aantonen dat er genoeg belangstelling is dan kun je een poging wagen.

Die belangstellingsmeting moet wel aan veel voorwaarden voldoen: de belangstellenden moeten in een straal van zo'n zes kilometer rond de school wonen, kinderen hebben in de juiste leeftijdscategorie en die mensen moeten zich dan ook nog aanmelden met hun digiD en het BSN-nummer van hun kind, dus er moest meer dan gewoon handtekeningen verzamelen.

Het lukte omdat de belangstellingsmeting geen inschrijving is. We hadden het geluk dat veel ouders van kinderen op andere Vrije Scholen achter ons initiatief stonden, waardoor ze ons gingen steunen. Het hielp daarbij dat de klassen zo vol zijn, ouders zien die graag wat kleiner worden.

De drempel was 110 belangstellenden, twee weken voor de einddatum hadden we er 111. We kregen nog twee weken respijt omdat DUO technische problemen had, dus we waren ruim op tijd. Het is een thriller geweest, maar we hebben het gehaald, in oktober 2021."

Was dat het moment dat jullie wisten: nu gaat het ervan komen?

"Nee, helemaal niet, het was nog maar de eerste drempel. Daarna moesten we veel documenten ter goedkeuring gaan aanleveren: de statuten, we waren inmiddels een vereniging. En, ik vraag me af wie het verzint: er zijn zes deugdelijkheidseisen. Daaromheen moet je een heel verhaal vertellen over hoe je dat op je school gaat inrichten voor leerlingen die dat nodig hebben. Uiteindelijk moesten we een enorm dossier aanleveren, met op punt één, nog belangrijker dan het leerplan of hoe je de veiligheid gaat waarborgen, het burgerschapsonderwijs."

Burgerschapsonderwijs? Wat is dat?

"Dat gaat over hoe je van kinderen deugdelijke burgers maakt in een democratische samenleving.

Wij werden uitgenodigd voor een gesprek in Tilburg, met ambtenaren van het ministerie van Onderwijs. Dat is nog een drempel: als ze je plannen onvoldoende vinden, dan krijg je geen uitnodiging.

In de eerste vijf minuten van het gesprek kregen we te horen dat het plan was afgewezen: op burgerschapsonderwijs. De beoordelaar zei: "Heel jullie onderwijs ademt burgerschap, maar het is niet concreet genoeg in doelen vastgelegd." Gelukkig hadden we de moed om daarna nog anderhalf uur door te praten, we gingen naar huis met een kleine kans: de onderwijsinspectie zei dat wanneer we binnen een week de doelen zouden hebben ingevoegd, ze het plan opnieuw zouden beoordelen.

Vervolgens hebben we binnen een week een hele leerlijn burgerschap eruit geknald en ingediend, toen is het goedgekeurd. Er was ook nog een initiatief in Zwolle dat was afgewezen. Zij hebben gebruik gemaakt van ons plan en zijn daarna ook goedgekeurd. Inmiddels hoorden we van een andere school, met wie we het plan ook gedeeld hadden, dat de inspectie er zo positief over was dat ze het graag als voorbeeld willen gebruiken.

Toen wisten we eigenlijk wel dat we konden gaan starten en geld zouden krijgen. Het is nog wel spannend, want deze gesprekken waren in februari 2022, daarna duurt het nog tot juni voordat je een brief van de minister krijgt. En er moesten nog wat kleine dingen, zoals het indienen van een VOG, maar de goedkeuring van de onderwijsinspectie was wel het moment van vreugdetranen.

Die brief is gekomen en onlangs hebben we € 130.000 euro van het OCW op onze bankrekening gestort gekregen.”

Hadden jullie al een gebouw?

“Op het moment dat je goedkeuring krijgt is de gemeente verplicht om een gebouw voor je te zoeken. Vaak gaat het zo dat je als school de eerste een of twee jaar bij een andere school inkomt, omdat daar nog een of twee lokalen vrij zijn, maar wij wilden eigenlijk meteen al met meerdere klassen beginnen, dus we hadden een eigen gebouw nodig. Dat was dan weer moeilijk voor de gemeente, die hadden geen geld om een nieuw gebouw een onderwijsbestemming te geven, dus ze kwamen voor de opdracht te staan om twee andere scholen samen te voegen. We hebben een goed contact met de gemeente, ze hebben hun best gedaan voor ons. Het is gelukt: in de wijk de Leesten is een dependance van een school. Die leerlingen gaan terug naar het hoofdgebouw, want daar hebben ze inmiddels genoeg ruimte. Blijft voor ons hun gebouw over.

Het is absoluut geen Vrije School gebouw, maar het heeft veel potentie. We zijn verrast dat ouders dat geen punt lijken te vinden, die zien vooral de voordelen: er is al heel veel, fijn om samen aan het werk te gaan om het gebouw wat meer organisch te krijgen.”

Hoe komen jullie aan al die enthousiaste ouders die graag willen helpen?

“We hebben van het begin af aan een goede website gehad, dat heeft zeker geholpen. Het belangstellendenonderzoek heeft geholpen om wat bekendheid te gene-

renen. Maar feitelijk hadden we nog niets, we waren alleen een stel pratende hoofden met een website. In samenwerking met DOS bedachten we wel van te voren dat we een drempel willen opwerpen.

De Vrije Scholen zitten in de lift, er komen er heel veel bij, maar er zijn niet eens genoeg leerkrachten, laat staan Vrije School leerkrachten. Wij wilden dat anders en zijn zodoende ontmoetingsdagen gaan organiseren. Dan waren we van 10.00 tot 15.00 uur bij elkaar, we lieten de ouders het leerplan ervaren en vertelden over onze visie. We aten ook samen. Deelname aan zo'n dag was voorwaarde om je kind te kunnen aanmelden.

We willen graag dat mensen een bewuste keuze maken voor Aurny, dat bereiken we op deze manier.

Na de ontmoetingsdag kunnen ouders zich inschrijven voor een speelruimte. We hadden nog geen gebouw natuurlijk, Marleen kwam op het geniale idee om dan een ruimte te organiseren in een gemeenschapszaal van een woongemeenschap in de buurt. We legden er wat schapenvachten neer, ouders kwamen met de kinderen en wij konden heel eventjes de kinderen zien.

Daarna volgde nog een biografiegesprek over het kind met de ouders en als alles dan nog steeds van beide klopt kunnen ze komen. Het is een degelijke aanpak, maar daardoor hadden we voordat we startten een stabiele lijst met kinderen, tussen de zeventig en tachtig leerlingen.”

Wat doen jullie anders dan andere Vrije Scholen?

“Het feit dat we een vereniging zijn druppelt door de hele organisatie, tot aan de kinderen. De leerkrachten nemen de verantwoordelijkheid voor de school, ze ont-

werpen zelf de lessen en nemen de tijd om de kinderen echt waar te nemen. We doen waar we achter staan, we willen waarachtig zijn.

Kerdoelen moeten, maar dat is niet zo erg, ze zijn vaak breed geformuleerd. Daarbij hoeft je ze alleen maar aan te bieden, zo staat het in de wet. Aanbieden betekent niet dat alle kinderen ze moeten beheersen.

Veel scholen formuleren de doelen onder de kerndoelen heel precies, misschien uit angst voor de inspectie. Wij zijn daar niet zo bang voor. We weten zeker dat ze snel zullen komen, zo gaat dat bij een startende school, maar ik denk dat ze verder zullen kijken dan een afvinklijstje. Als ze zien hoe iedereen bevlogen aan het werk is krijgen we vast hun goedkeuring.

We werken niet met methodes, maar er staat ook nergens dat dat verplicht is. Er staat ook nergens dat er getoetst moet worden, alleen de eindtoets. Wij doen dat dus ook niet. We geven het onderwijs zelf vorm. We gebruiken geen Cito- of andere externe toetsen, maar we zijn wel verplicht om het leerlingvolgsysteem bij te houden.

We willen op zich best toetsen en hebben ook geen bezwaar tegen het LVS, het is best goed om je leerlingen te volgen en dat vast te leggen. Maar het toetsen kan veel kleiner, dus wij maken die zelf.”

Vraagt dat niet heel veel van de leerkrachten?

“Het was toch het idee achter de oorspronkelijke Waldorfpedagogie om zelf de lessen te maken en zodoende goed aan te sluiten bij de kinderen in je klas? En daarbij:

ja, het is meer werk, maar het geeft ook heel veel energie. De meeste kinderen pakken het ook gemakkelijker op, omdat ze zien dat je het met enthousiasme overbrengt. En we willen een prominente plek voor de pedagogische vergadering. Daarin werken we kunstzinnig samen, om ons te verbinden, we lezen stukken die ons kunnen inspireren en we houden dan de kindbesprekingen.

De pedagogische vergadering willen we duidelijk bewaken en afgrenzen, want voor je het weet slokt de beleidsvergadering alle beschikbare tijd op. De beleidsvergadering moet ook, maar die doen we ernaast.

De pedagogische vergadering is spiritueel het belangrijkste, dat is de voeding voor het onderwijs. Dit is onze grote kans om het verschil te maken. Het is eigenlijk meer samen pedagogisch werken dan vergaderen.”

Hoe verdelen jullie het inkomen?

“We hebben drie salarisgroepen: een voor de leerkrachten en twee voor het onderwijsondersteunend personeel. Daarbij kun je denken aan de administratie, de conciërge, de onderwijsassistenten en dergelijke.

Alle leerkrachten komen in dezelfde salarisschaal, het eerste jaar is dat LB 9. Iedereen verdient dus hetzelfde, omdat we vinden dat iedereen iets waardevols met zich meebrengt voor de school, ongeacht het aantal jaren werkervaring. Als de financiële situatie van de school het toelaat, kan de ALV op termijn besluiten om ons allemaal een trede hoger te laten gaan. De functies van de toezichthoudende en uitvoerende bestuurder worden niet gesalarieerd.”

Hoe willen jullie omgaan met ouders binnen de school?

“We willen wel dat ouders zich verbinden met de school, het is niet de bedoeling dat ze hun kind komen drop-pen en vertrekken. De vorm waarin ouders bijdragen laten we vrij, er is ruimte voor eigen ideeën van ouders. We voeren geen tien minuten gesprekken, die zijn vaak langer omdat we er alle aandacht aan willen geven. Wel maken we een duidelijke scheiding: het didactische en pedagogische stuk is ons werk, daar hebben de ouders geen inbreng, dat is ons vakgebied.

Andersom bemoeien wij ons niet met alles van de opvoeding, al zijn we er wel met ouders over in gesprek. Het is onze taak om ouders bij de opvoeding te begeleiden, maar opvoeden is niet de primaire taak van de school. Tegenwoordig wordt er nogal wat naar de school doorgeschoven: veters strikken, klokkijken, vroeger leerde je dat soort dingen thuis of op straat. Wij vinden veel opvoedingszaken juist een taak van de ouders. Er is wel een gedeeld gebied, daar willen we het met ouders over hebben.

Dit wordt duidelijk tijdens die ontmoetingsdagen, dat is het moment dat ouders beslissen of ze hier wel of niet in meewillen.”

Wat kenmerkt jullie pedagogiek?

“Wij baseren ons op het Waldorfprincipe, maar dat doen andere Vrije Scholen in principe ook. Wel is het er, ook bij Vrije Scholen, ingeslopen dat kinderen ontzettend snel moeten leren lezen. In de eerste klas hebben ze voor de kerstvakantie alle letters behandeld. Dan kunnen de kinderen namelijk getoetst worden.

Maar vanuit de Waldorfpedagogiek leren kinderen eerst

schrijven, zo doen wij dat ook. We halen het tempo eruit en nemen de tijd. De leerkracht kan prima aanvoelen wat er nodig is. Natuurlijk heb je soms een klas met bijna geen dromers, waar alles heel snel gaat, dan hoef je er natuurlijk niet expres langer over te doen. Maar als je als leerkracht merkt: nu kan er niets meer bij in dit kind, dan kan je toch niet maar gewoon doorgaan?

We volgen dus eerder de kinderen dan het systeem en volgens ons kan dat gesubsidieerd. In de kerndoelen staat niet hoe vaak per week je iets moet aanbieden en er staat ook niet in de wet dat alle letters voor de kerst moeten zijn aangeleerd. Dat is een keuze van de school. Verder werken we met vijfdaagse klassenleerkrachten. Dat kan eigenlijk niet, omdat veel leerkrachten parttime willen of moeten werken. Dat lossen we op met vakdocenten. Dus naast de klassenleerkracht zien de kinderen alle vakdocenten. Dat komt het periodeonderwijs enorm ten goede, daarmee maken we optimaal gebruik van deze sterke didactische werkvorm.

Na het periodeonderwijs doen we vaklessen die drie kwartier duren. Sommige van externen, die niet zelf een klas hebben, zoals handwerken, muziek en spel en beweging. Andere vaklessen geven we zelf.

Op die manier hebben we het hoofdonderwijs geborgd en zorgen we er tegelijkertijd voor dat de expertise van de vakdocenten tot zijn recht komt. Bijkomend voordeel is dat meer ogen het kind zien, zodat je met elkaar kunt sparren over een kind. En er is nog een voordeel: je voorkomt op deze manier dat klassen leerkrachtafhankelijk worden. Alleen maar voordelen dus.

En ons schoolplein gaat groen worden, met water en

klimtoestellen en een buitenklasplek. We zijn ervoor met een subsidiehunter bezig, het zal een poosje duren, maar voor kinderen is het geweldig om mee te mogen bouwen aan hun eigen schoolplein. Ook in de school hebben we een zogeheten 'bewegende klas'. Je moet altijd opstaan om iets te pakken en van de banken kun je van alles maken zodat je telkens het lokaal kunt ver-

bouwen. Als je er twee op z'n kop aan elkaar schuift heb je een eettafel, bijvoorbeeld. De dag begint met bewegen, we maken een parcours door de klas van die banken. Daarna draaien we ze om en gaan aan het werk.”

www.vlc-aurn.nl